

Ympäristönsuojelualan lainsäädännön esittely

RAKYL § 140

Selostus:

Kunnan ympäristönsuojeluviranomaisen tehtävänä on lain kuntien ympäristönsuojelun hallinnosta mukaan ympäristönsuojelun valvomiseksi ja edistämiseksi kunnassa:

- huolehtia sen hoidettaviksi laissa tai sen nojalla säädetyistä tai määrätyistä tehtävistä;
- huolehtia omalta osaltaan ympäristönsuojelun suunnittelusta ja kehittämisestä;
- huolehtia ympäristön tilan seurannasta sekä siihen liittyvistä selvityksistä ja tutkimuksista;
- osallistua kunnassa tarvittavan ympäristönsuojelua koskevan ohjauksen ja neuvonnan järjestämiseen;
- antaa lausuntoja sekä tehdä esityksiä ja aloitteita ympäristönsuojeluun liittyvistä asioista muille viranomaisille;
- huolehtia omalta osaltaan ympäristönsuojelua koskevasta tiedottamisesta, valistuksesta ja koulutuksesta kunnassa;
- edistää kunnan yhteistyötä muiden viranomaisten ja yhteisöjen kanssa ympäristönsuojeluasiassa;
- suorittaa muut sille hallintosäännöllä määrätyt tehtävät.

Kunnan ympäristönsuojeluviranomaisen tehtävistä on lisäksi säädetty mm. ympäristönsuojelulaissa, maa-aineslaissa, jätelaissa, vesihuoltolaissa, vesilaissa, merenkulun ympäristönsuojelulaissa, maastoliikennelaissa ja vesiliikennelaissa. Nämä tehtävät ovat pääsääntöisesti lupa- ja valvontaviranomaistehtäviä.

Kunnan ympäristönsuojeluviranomaisen tehtävänä on toimia lupa- ja valvontaviranomaisena sen mukaan kuin erityislainsäädännössä sen tehtäväksi on säädetty ja lisäksi toimia paikallistason yleisen ympäristönsuojelun edun valvojana.

Koska kunnan ympäristönsuojeluviranomainen luvittaa ja valvoo myös kunnan omat toiminnot erityislainsäädännön perusteella, se toimii itsenäisessä ja riippumattomassa asemassa kunnan

muuhun organisaatioon nähden eivätkä kunnan muut toiminnot voi alistaa sen päätöksiä itselleen tai velvoittaa kunnan ympäristönsuojeluviranomaisesta toimimaan tietyllä tavalla (poislukien kaupungin sisäiseen toimintaan, kuten talousarvion määrärahojen käyttöön ja hallintosääntöön perustuvat tehtävät).

Kunnan ympäristönsuojeluviranomaisen voidaan katsoa pitkällä tähtäimellä ajavan kestävästä kehityksestä ja samalla kunnan yleistä etua, vaikka yksittäistapauksissa tämä voi olla ristiriidassa esimerkiksi kunnan elinkeinopoliittisen edun kanssa.

Ympäristönsuojelualan lainsäädäntö on laaja. Alan eri laeissa, asetuksissa ja niiden perusteella annetuissa valtioneuvoston ja ministeriöiden päätöksissä kunnan ympäristönsuojeluviranomaiselle on annettu vaihteleva määrä päätösvaltaa ja valvontavastuuta.

Keskeisin laki on **ympäristönsuojelulaki**, jonka asetuksessa on mm. lueteltu toiminnot, jotka edellyttävät ympäristölupaa, rekisteröintiä, ilmoitusmenettelyä tai suunnitelman esittämismenettelyä. Lukumääräisesti suurin tehtävä on yhdyskunnan viemäriverkon ulkopuolisten kiinteistöjen jätevesisuunnitelmien käsittely. Tällaisia kiinteistöjä on Savonlinnassa noin 10 000.

Kunnan ympäristönsuojelumääräykset annetaan myös ympäristönsuojelulain perusteella. Lupaviranomaisia on kaksi, kunnan ympäristönsuojeluviranomainen, jona Savonlinnan kaupungissa toimii rakennus- ja ympäristönsuojelulautakunta, ja aluehallintoviranomainen. Savonlinna kuuluu Itä-Suomen AVI:n toimialueeseen.

Kunnan ympäristönsuojeluviranomainen valvoo myöntämiään lupia, tekemiään rekisteröintejä sekä käsittelemiään ilmoituksia ja suunnitelmia. AVI:n myöntämien lupien valvontavastuu on alueellisella ELY-keskuksella. Kunnan ympäristönsuojeluviranomaisen valvontarooli AVI:n myöntämissä luvissa lähinnä paikallisen havaintojen ja tietojen välittäminen ELY-keskukselle vailla velvoitteiden asettamisvaltaa toiminnanharjoittajille. Savonlinna kuuluu Etelä-Savon ELY-keskuksen toimialueeseen.

Ympäristönsuojelulaki edellyttää myönnettyjen lupien ja rekisteröintien suunnitelmista valvontaa. Savonlinnassa on valvottavia kohteita noin 160 mukaan lukien huvivenesatamat. Valvontakohteet on jaettu neljään ryhmään, vuosittain, joka toinen vuosi sekä kerran neljässä vuodessa ja kerran 5 - 10 vuodessa valvottaviin kohteisiin. Rakennus- ja ympäristölautakunta hyväksyy vuosittaisen valvontaohjelman, johon kuuluu 40 - 65 kohdetta vuodessa.

Myös **vesilaissa** on lukuisia kunnan ympäristönsuojeluviranomaiselle kuuluvia tehtäviä, esimerkiksi ojitusriita-asioiden ratkaiseminen. Vesi-

lain paikallisena valvontaviranomaisena toimii kunnan ympäristönsuojeluviranomainen. AVI:n myöntämissä luvissa valvontavastuu on kuitenkin alueellisella ELY-keskuksella. Todettakoon, että pienemmät rannan ruoppaus- ja täyttötyöilmoitukset käsittelee ELY-keskus, laajemmat edellyttävät AVI:lta haettavaa ympäristölupaa.

Jätelain, kuten myös **nitraattiasetuksen** perusteella kunnan ympäristönsuojeluviranomaisella on valvontaviranomaisen rooli. Jätelain valvontatehtävät liittyvät usein ympäristöön roskaamiseen ja jätelain noudattamattomuuteen. Jätelain muutoksen myötä perustettujen alueellisten jätelautakuntien tehtäviin siirtyi kunnan ympäristönsuojeluviranomaiselta jätehuollon järjestämistehtävät, joista työllistävimmät olivat talousjätteen aluekeräys ja vaarallisten jätteiden kuntakeräys sekä jäteastoiden tyhjennysvälien pidennys- ja keskeytyshakemusten käsittely. Nitraattiasetuksen perusteella käsitellään mm. lannan aumaukseen ja asetuksesta poikkeavaan levitysajankohtaan liittyviä ilmoituksia.

Vesihuoltolain perusteella kunnan ympäristönsuojeluviranomainen ratkaisee vesijohtoon sekä jäteviemäriin ja hulevesiviemäriin liittymisvelvollisuudesta haettavat vapautukset yhdyskunnan vesihuoltolaitoksen vahvistetulla toiminta-alueella. Vesihuoltolain muutoksen myötä vapautushakemusten käsittelystä tuli kunnan ympäristönsuojeluviranomaiselle suuri tehtävämäärä. Hulevesiviemäriin kuulumattomia kiinteistöjä on Savonlinnan eri taajama-alueilla muutamia tuhansia, joilla on lakiin perustuva liittymävelvollisuus viemäriin, mutta liittyminen on jäänyt tai jätetty tekemättä.

Maa-ainelakiin perusteella haettavien lupien myöntäminen kuuluu Savonlinnassa kunnan ympäristönsuojeluviranomaiselle ja lupien valvonta rakennusvalvontaviranomaiselle. Monissa tapauksissa maa-ainelupa ja ympäristölupa kivenlouhintaan ja murskaukseen myönnetään samassa lupaprosessissa, jolloin louhinnan ja murskauksen osalta valvontavastuu on ympäristönsuojeluviranomaisella.

Muita ympäristönsuojelualan lainsäädäntöön kuuluvia lakeja, joissa on kunnan ympäristönsuojeluviranomaiselle kuuluvia luvitus- ja valvontatehtäviä ovat **maastoliikennelaki** (mm. maastossa ja jäällä pidettävät radat ja kilpailut), **vesiliikennelaki** (vesistössä pidettävät radat ja kilpailut), **ulkoilulaki** (leirintäalueilmoitukset), **naapuruussuhdelaki** (erilaiset naapuruusriita-asiat) ja **merenkulun ympäristönsuojelulaki** (lähinnä satamien jätehuollon valvonta).

Toisin kuin luullaan **luonnonsuojelulain** mukaista toimivaltaa kunnassa käyttää kunnanhallitus, ei kunnan ympäristönsuojeluviranomainen, joka tosin valmistelee asiat kunnanhallitukselle sekä tekee sille aloitteita ja antaa lausuntoja. Kunnan ympäristönsuojeluviranomaisella on roolia kunnan maille perustettujen suojelualueiden hoidossa

ja valvonnassa (hallintosääntöön perustuva tehtävä). Lisäksi kunnan ympäristönsuojeluviranomainen kerää tietoja mm. uhanalaisten ja vieraslajeihin esiintymisistä lausunnoissa käytettäväksi. Merkittävin kunnan toimija luonnonsuojelulain mukaisissa asioissa on kuitenkin kaavoitusviranomainen, jonka tehtävänä on kaavaprosesseihin liityen tehdä tai teettää riittävät luontoselvitykset maankäyttö- ja rakennuslain veloitteen mukaisesti.

Ympäristönsuojeluviranomaisen päätökset on perustuttava ympäristönsuojelualan lainsäädäntöön. Muiden seikkojen huomioon ottaminen on toisten viranomaisten asia heidän sovellettavissa olevien lakien nojalla.

Lakien noudattamatta jättämisestä voidaan antaa **huomautuksia, kehoituksia ja määräyksiä** (hallinnollinen prosessi). Elleivät ne johda asian tilan korjaamiseen, ympäristönsuojeluviranomainen voi saattaa asian hallintopakkomenettelyyn, joita ovat **uhkasakon tai teettämishukan asettaminen**. Lautakunnassa näitä on useita vuosittain.

Lakien rikkominen voi johtaa myös rikosoikeudelliseen prosessiin. Todettakoon, että ympäristönsuojelupalvelut tekee vuosittain 5 - 10 **tutkintapyyntöä poliisille** (ts. rikosilmoitusta), joista osa johtaa käräjäoikeuden tuomioon asti.

Ympäristöpäällikkö ja ympäristösuunnittelija esittelevät ympäristönsuojelualan lainsäädäntöä kokouksessa.

(Valmistelu: ympäristöpäällikkö Matti Rautiainen puh. 044 417 4685)

Ympäristöpäällikön esitys:

Lautakunta päättää merkitä asian tiedoksi.

Päätös:

Esitys hyväksyttiin.